

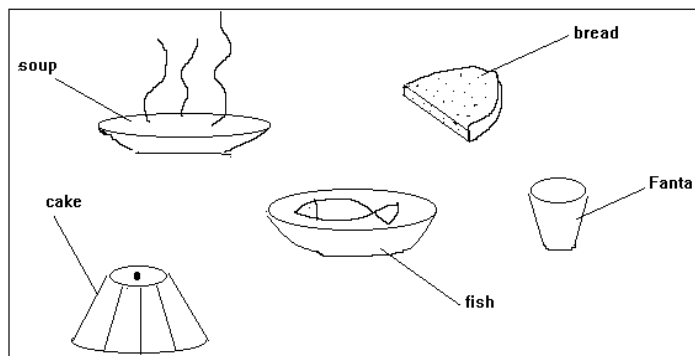
Междупредметните връзки и тематичният подход при ранното чуждоезиково обучение (УЪРКШОП)

Комбинацията от тематичен и междупредметен подход при ЧЕО на деца позволява на децата да се почувстват в позната учебна среда, където имат възможност да демонстрират и приложат знанията си по останалите учебни предмети, комуникирайки на чуждия език. По този начин езикът престава да бъде самоцел на часа. Той става средство за обмен на информация, което придава по-голяма автентичност на дейностите в класната стая и има мощен мотивиращ ефект върху децата.

Задача 1: Рисуване и надписване

Учителят приканва децата да си спомнят какво са яли на обяд/вечеря/закуска (в зависимост от това в коя училищна смяна се провежда часът) и да го нарисуват, а после и да надпишат отделните неща.

Рисунката би могла да изглежда, например, така:

Задача 2: Анкета: Кой какво яде?

Учениците се разпределят в групи по 4-5 и записват в колонка всички храни и напитки, които са нарисували в предната задача. След това всеки отбелязва срещу списъка с чертичка (I) само онези храни и напитки, които той/тя лично е консумирал(а).

Храна/ напитка		Общо
Супа	I I I	3
Пиле	I I	2
Риба	I	1
Ориз	I I I I	4
Кока-кола		
Минерална вода		

После всяка група докладва бройката си за всяка отделна храна или напитка, така че учителят да може да направи обобщаваща таблица на дъската. Ако в класа е имало, например, три работни групи от по 5 човека, таблицата би могла да изглежда така:

Храна/напитка	I група	II група	III група	Общо
Супа	0	3	3	6
Салата	2	2	0	4
Пиле	4	2	4	8
Ориз	3	4	...	...
Зеленчуци	2	0	...	...
Кока-кола	1	...	...	
Минерална вода	3	...	...	

След това учениците могат да направят съответните изводи, например:

Най-предпочитаната храна е

Най-предпочитаната напитка е

Най-малко предпочитаната храна е ...

Най-малко предпочитаната напитка е ...

.... е по-предпочитан(-а, -о) отколкото ...

.... е по-малко предпочитан(-а, -о) отколкото ...

Задача 3: Категории храна. Съставяне на балансирано меню

По двойки учениците прочитат статия за различните категории/групи храна (вж Приложението) и после попълват таблица, за да разберат дали те самите са спазили правилата на балансираното хранене по време на своя обяд/вечеря/закуска. Всеки в двойката изпълнява задачата индивидуално, като се използва общият работен лист.

Ако се окаже, че подборът на храната не е много удачен, (т.е. не е достатъчно балансиран), учениците съставят балансирано дневно меню, включвайки храни от всички категории/групи. Работят пак по двойки, като си помагат със статията.

Задача 4: Песен

Учениците научават песен за това какво се случва, ако не се храним здравословно.

The Chocolate Song

(с мелодията на популярната италианска песен “Санта Лучия”)

I ate a chocolate cake.	I drank some herbal tea.
I have a stomachache.	I think it poisoned me.
I ate a pizza pie.	I need some sympathy.
I think I'm gonna die.	I need a pharmacy.

Идеята е заимствана от книгата на Керълин Греъм (Carolyn Graham 'Singing, Chanting, Telling Tales' Prentice Hall, 1994)

Свободен превод на български:

Хапнах си доста кейк	Пийнах си билков чай.
и сега ще умра.	Дали помогна ми, ха познай.
Тъй ме боли корем.	Обещавам вече да не ям
Ах, тоз сметанов крем!	Цяла торта сам.

Задача 5: Ролева игра: В бюфета/кафето (2 или 3 клиента и сервитьор)

Една или две групи демонстрират пред останалите, след което целият клас по групи (по едно и също време) разиграват ситуацията. Изразите, които трябва да бъдат използвани са:

What would you like to eat/drink...?, I'd like..., Have you got...?, Can I have...?, Here you are... Thank you.

Задача 6: Хранопечатчетата

Тъй като много плодове и зеленчуци (напр. ябълка, портокал, морков, тиквичка) имат интересни напречни сечения, на учениците им се показва как с тяхна помощ могат да си направят разноцветни „храно-печатчетата”.

Инструкции:

- разрежете плода/ зеленчука напречно през средата
- боядисайте разреза с цветна боичка и притиснете към хартия или памучен плат; повторете няколко пъти, за да получите симетрична шарка
- направете разнообразни десени, използвайки различни плодове и зеленчуци
- покажете на съучениците си и ги накарайте да отгатнат какви плодове или зеленчуци сте използвали

Задача 7: “Мазното” проучване

Учениците сравняват различни храни по съдържанието им на мазнини.

Инструкции:

- изберете 4 различни храни, вземете по равно парченце от тях и втрийте в лист амбалажна хартия
- надпишете внимателно всяко петно
- когато петната изсъхнат, вдигнете хартията срещу светлината на прозореца — колкото по-голямо е съдържанието на мазнини в дадена храна, толкова по-лесно ще преминава светлината през останалото от нея петно
- сравнете резултатите си с тези на вашите съученици и запишете изводите си, напр. *Фъстъкът е по-мазен от хляба. Маслото е най-мазно. Шоколадът не е толкова мазен колкото кашкавала. Краставицата няма мазнини.*

Задача 8: Храни и страни

Учениците говорят и пишат за произхода и разпространението на различни храни. Задачата преминава през четири стъпки:

Стъпка 1: Познайте думите (храни и напитки) и добавете пропуснатите букви:

_ е _ е к _ у _ и о _ и _ _ р _ _ _ е ма _ _ _ _ и
_ _ мо _ и _ _ ф _ м _ _ _ _ ви _ а _ а _ и _ _ ма _ и

(Отговорите са: зеле, круши, ориз, грозде, маслини, лимони, кафе, моркови, банани, домати.)

Стъпка 2: Съставете 10 верни изречения с тези думи по зададения модел:

-----	се отглежда	
-----	не се отглежда	в България.
-----	се отглеждат	
-----	не се отглеждат	

Стъпка 3: Свържете тези храни със страната, в която растат:

лимони	Китай
кафе	Гърция
ориз	Аляска
маслини	Бразилия

Стъпка 4: Съставете верни положителни изречения за тези храни.

(След като учениците запишат, че лимони и маслини се отглеждат в Гърция, ориз – в Китай, кафе и лимони – в Бразилия, попитайте ги защо нищо не расте в Аляска.)

Задача 9: Песен

Отново се възползваме от идеята на Керълин Греъм (вж. по-горе) да изберем мелодия, лесна за пеене и позната на учениците, и да съставим текст, който да ѝ пасва по ритъм и такт. Текстът ще затвърждава лексиката по темата. Този път избраната мелодия е на популярната английска песничка *My bonnie lies over the ocean* <http://www.youtube.com/watch?v=NHqLRZ95tMM&feature=related>. Текстът всъщност се съставя от самите ученици в хода на пеенето. Ето как:

- Учениците си избират плод и записват в тетрадките си изречението: *My favourite fruit is/are*

- Разделят се на групи по трима (без да стават от чиновете си). Всеки в групата изпява за своя любим плод, след което тримата заедно се обръщат към следващата група от трима и, пеейки, ги питат за техните любими плодове, например:

Първи ученик:	<i>My favourite fruit are bananas.</i>
Втори ученик:	<i>My favourite fruit are grapes.</i>
Трети ученик:	<i>My favourite fruit are cherries.</i>
Всички заедно:	<i>And now tell us what about you.</i>

- Другите трима отговарят по същия начин и това продължава, докато всички не изпеят за себе си.

- Учителят също участва в пеенето, особено, ако накрая остават само едно или две деца.

Задача 10: Плодова салата (игра)

Инструкции за играта:

- Разположете класа да седи на столове в голям кръг.
- Изберете 4-5 лексикални единици (плодове) и минете по кръга, като давате на всеки ученик име (някакъв плод), напр. *ябълка... портокал... грозде.... ягода.... лимон* и после пак *ябълка... портокал... грозде.... ягода.... лимон...* и т.н., докато всеки не получи “име”.
- Един ученик трябва да застане в центъра на кръга.
- Когато ученикът в средата изрече някой от петте плода, напр. *лимон*, всички “лимони” трябва да станат и да си намерят друг стол. В същото време средният ученик също си търси стол, така че столовете са винаги с един по-малко от броя на желаещите да седнат. Останалият без стол отива в средата на кръга и обявява нов плод.
- Вместо един плод могат да бъдат назовани едновременно два или три плода и тогава броят на търсещите стол се увеличава двойно и тройно. Ето защо е важно да има достатъчно място и кръгът да е достатъчно голям. Ако пък ученикът в средата каже “плодова салата”, то всички трябва да станат, за да си намерят ново място (Най-шумно, но и най-весело!)

Тази енергична и забавна игра може да бъде използвана за затвърждаване на различни групи нова лексика по темата “Храна”. (*Задушени зеленчуци* за различни зеленчуци, *Коктейл* за различни (дори несъвместими) напитки, *Снек-бар* за думи като хот-дог, хамбургер, сандвич, чипс, снакс, шоколадова вафла и т.н.)

Ето част от фразите, структурите и комуникативните модели на чуждия език, които се усвояват или затвърждават при тези задачи в добавка към дългия списък от тематична лексика (примерите са дадени на английски):

all / some / no / most / the most popular .../ What did you have for ...? (анкетата); Have you got ...?/ Can I have ...?/ I'd like ... (ролевата игра); Can you guess ...?/ Is it a(n) ...? (цветните хранопечатчета); ... has more fat than .../ ... is fattier than .../ is the fattiest of all („мазното” проучване); ... is/isn't/are/aren't grown in ... (за произхода на храната) и т.н.

А ето и десетте задачи, съотнесени към другите предмети в учебната програма:

Задача 1:	Рисуване и надписване	Изобразително изкуство
Задача 2:	Анкета: Кой какво яде?	Математика
Задача 3:	Категории храна	Човек и природа/Човек и общество
Задача 4:	Песен	Музика
Задача 5:	Ролева игра	Драма/Театър
Задача 6:	Хранопечатчета	Домашен бит/ Изобразително изкуство
Задача 7:	“Мазното” проучване	Човек и природа/Човек и общество
Задача 8:	Храни и страни	География
Задача 9:	Песен	Музика
Задача 10:	Плодова салата	Физическо възпитание

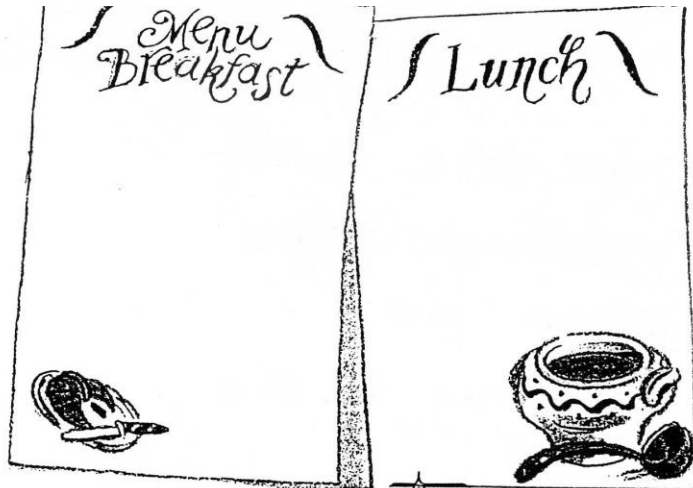
Тези дейности илюстрират комбинацията от двата подхода при преподаване на чужд език, а именно тематичния, където в центъра на вниманието е тема, а не

езикова особеност, и интердисциплинарния, където чуждият език се интегрира с материала, изучаван по други предмети в училище. Вижда се как всяка дейност може да бъде насочена към определен езиков материал, който да стане обект на преподаване или затвърждаване.

В сравнение с по-традиционния подход, изцяло фокусиран върху чуждия език, където главната цел на учителя е да преподаде определена нова лексика или структура, тематично-интердисциплинарният подход има редица преимущества, особено когато става дума за обучение на деца. Най-очевидните от тях са:

- Чуждият език се вкарва в контекст, който е целенасочен и изпълнен със съдържание за обучаемите. Езикът се използва, за да се ВЪРШАТ неща, а децата се учат чрез “извършване”.
- Много по-интересно и мотивиращо е, защото темите и дейностите могат да се обвържат тясно с живота и интересите на учениците.
- Процесът е двупосочен, защото освен че се използват уменията и познанията на учениците по други предмети, те научават нови неща, които после могат да приложат в часовете по другите предмети.
- Обезпечава се приемственост както в рамките на отделния учебен ден, така и през срока, годината или годините в училище.
- Езикът се упражнява и преговаря без учениците да се отегчават, като а) се използва голямо разнообразие от дейности и задачи, и б) като усвоеният езиков материал се повтаря при поредица от теми.
- Има големи възможности за диференцирано обучение на групи с различна степен на успеваемост/различно чуждоезиково ниво.
- Стимулира се концептуалното развитие на учениците.
- Развиват се експериментаторски и откривателски умения у учениците за решаване на конкретни задачи.
- Насърчава се самостоятелността на обучаемите и се развиват умения за изследване и проучване, необходими в най-различни области на познанието.
- Развива се у учениците чувство на отговорност за собственото им обучение.

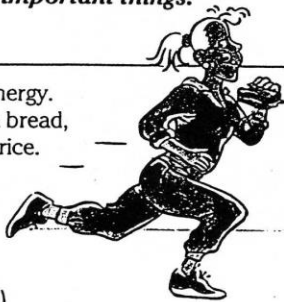
(вж. **Приложение** на следв. страница)

EAT WELL
stay healthy

Good food has seven important things.

CARBOHYDRATES give you energy. There are carbohydrates in bread, sugar, potatoes, pasta and rice.

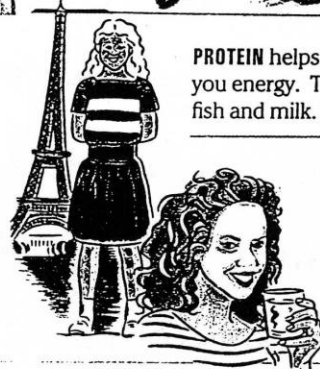

FATS make you strong and give you energy. There are fats in meat, butter and cheese and oil.

VITAMINS are important for your eyes, your skin, your bones, your hair and for other parts of your body. There are 13 types of vitamins (A, B, C, and so on). There are vitamins in many types of food.

PROTEIN helps you to grow and gives you energy. There is protein in meat, fish and milk.

WATER is important for your blood. It also cleans your body from the inside. Drink lots of water every day!

MINERALS make your bones and teeth strong. There are different types of minerals in milk, vegetables, eggs, meat, cereals and many other foods.

FIBRE cleans the inside of your body. There is fibre in nuts, beans and cereals.

CARBOHYDRATES	FATS	VITAMINS	PROTEIN	FIBRE	MINERALS	WATER